

Jarno Heinilä

Arkistonhoitaja
Siirtolaisuusinstituutti

Instituutin arkistolle harvinainen kirjelahjoitus

Marteliuksen sukuseura Mynämäeltä on lahjoittanut instituutin arkistoon työmies Johan Antinpoika "Janne" Honkasen (s. 1877 Pietari, k. 1946 Helsinki) kirjallisen jäämistön. Sen runkona ovat Honkasen vastaanottamat kirjeet Venäjälle jääneiltä perheenjäseniltään 1920- ja 1930-luvuilta, joita on säilynyt yli toistasataa. Lisäksi luovutetussa aineistossa on Honkasen tekemät käännökset yhdeksään venäläiseen kaunokirjalliseen teokseen. Jäämistö on alkuaan ollut Honkasen Hilda-lesken (o.s. Martelius) hallussa ja hänen kuoltuaan se on päätynyt hänen veljentyttärensä pojan luovuttamana sukuseuralle. Lahjoituksen merkittävytydestä arkistolle ja toisaalta siirtolaisuustutkimukselle kertonee jotain se, että sen myötä lähes kaksinkertaistuu arkiston hallussa olevien venäjän- ja neuvostoliiton-suomalaisien kirjeiden määrä.

Rautatietyöläinen Janne Honkanen tuli Venäjältä Suomeen noin vuoden 1920 paikkeilla. Taakse Inkerinmaan Parkalaan jäivät vaimo, kaksi poikaa sekä tytär. Suomeen muuttonsa perimmäinen luonne on hämärän peitossa: on mahdollista, että Jannen maahantulo olisi järjestynyt "jättäytymällä pois" venäläiseltä rautatyömaalta töiden yltäessä Suomen ja Neuvosto-Venäjän rajaseudulle. Joka tapauksessa 1930-luvun alkuun tultaessa Honkanen eli vakiintunutta elämää Helsingissä uuden vaimonsa Hildan kanssa.

Janne Honkasen pojat, joilta kummaltakin on säilynyt kokoelmassa kymmeniä kirjeitä, vangittiin ja teloitettiin Stalinin toimeenpanemissa puhdistuksissa 1930-luvun lopulla. Eila Lahti-Argutinan laatiman vainouhrluettelon (SI, 2002) mukaan Viljam (s. 1903) teloitettiin Karhumäessä 1938 ja Lauri (s. 1905) Pietarissa 1937.

Siirtolaisuusinstituutin arkistossa on saatu valmiiksi aineiston järjestäminen ja luettelointi. Lisäksi kaikki kokoelmassa olevat kirjeet on digitoitu käytön ja saatavuuden helpottamiseksi. Aineistoon ei kohdistu käyttörajoituksia, joten se tulee arkiston väittämänä kokonaisuudessaan kaikkien asiasta kiinnostuneiden käytettäväksi.

[toisen kuvan (yksittäinen kirje) kuvateksti: "Kyllä muistuu mieleeni ne ajat kuin yhdessä istuimme ja kaskuilimme, voi kun olisi ne ajat käsissä nytten". Ote Irja-tytären kirjeestä isälleen Janne Honkaselle, 1.12.1922.]

